

NVE – Konesjons- og tilsynsavdelingen
V/ Auen Korbøl
Pb. 5091 Majorstua
0301 Oslo

30.09. 2014

Høringsutsagn for Songesand kraftverk i Forsand kommune i Rogaland fylke

Bakgrunn

Vi viser til brev der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Songesand kraftverk i Forsand kommune i Rogaland fylke. Småkraft AS har for tiden til behandling 3 søknader til i Lysefjorden. Det er derfor naturlig å se noen av svarene på uttalelsene i sammenheng med de tre andre søknadene vi har i området.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- Lyse Elnett AS
- Villreinnemda for Setesdalsområdet
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Statens vegvesen
- Naturvernforbundet
- Fylkesmannen i Rogaland
- Rogaland Fylkeskommune – kulturavd.
- Rogaland fylkeskommune – Regionalplanavd.
- Stavanger Turistforening

Lyse Elnett AS:

I samarbeid med grunneiere og småkraftaktører i området er konsesjonssøknad på Helmikstøl transformatorstasjon oversendt NVE august 2013. Lyse Elnett vil understreke at realisering av denne stasjonen avhenger av tilstrekkelig mengde småkraftverk som ønsker å binde seg til de økonomiske forpliktelser som knytter seg til en slik utbygging. Lyse registrerer at Småkraft AS er medvirkende i flere av prosjektene og forutsetter en videre dialog rundt samkjøring og realisering av både nett- og produksjon-prosjekter.

Lyse Elnett ønsker også å understreke at det er høy aktivitet i regionen med tanke på nett- og produksjons-prosjekter. Kapasiteten i systemet er dermed i konstant endring, kapasitet kan ikke reserveres før tilknytningsavtale foreligger.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft er kjent med nettsituasjonen i området og er i dialog med Lyse Elnett AS vedr. Helmikstøl transformatorstasjon. Vi er kjent med at Helmikstølen transformatorstasjon er avhengig av at det er tilstrekkelig økonomi i småkraftprosjektene, samlet, til å bære kostnader med denne. Dersom det blir gitt konsesjon til Songesand kraftverk, vil vi ta kontakt med nettselskapet for å se på detaljer vedrørende tilknytning.

Villreinnemda for Setesdalsområdet

Syner til oversending datert 2.6.2014. Aktuelle område ligg i bygdeutviklingssona jfr. Regional plan (Heiplanen). Vi har ingen merknader

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft registrerer at Villreinnemda for Setesdalsområdet ikke har merknader til søknaden.

Direktoratet for mineralforvaltning:

DMF kan ikkje sjå at tiltaket kjem i konflikt med mineralressursar av nasjonal eller regional verdi, og vi har ingen merknader til tiltaket.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS tar uttalelsen til etterretning.

Statens vegvesen:

Med bakgrunn i Statens vegvesens primære forvaltningsområde er det i hovedsak konsekvensene for fv. 661 som er vårt fokusområde i denne saken. Fv. 661 går gjennom Mørkebudalen, som deretter går over i kommunal vei mot Songesand. Atkomst til selve anlegget skjer via kommunal og privat vei inn til kraftverket. Det framgår ikke av søknaden om kraftverket vil føre til økt belastning på det overordnede vegnettet.

Generelt sett vil vi påpeke at alle forhold som angår avkjørsels- eller kryssutforming i forbindelse med det overordnede vegnettet skal avklareres med Statens vegvesen. Det stilles krav om at den tekniske utformingen skal være iht. gjeldende normer. Alle tiltak som berører fylkesvegen er søknadspliktige og skal sendes til Statens vegvesen Region vest. Dette gjelder også for kryssing av hovedveinettet, både med jordkabel og luftspenn.

Småkraft AS sine kommentarer:

Dersom prosjektet får konsesjon, vil Småkraft i forbindelse med detaljplanleggingen ta kontakt med Statens vegvesen etter gjeldende krav og retningslinjer. Det vil også under detaljfasen bli sett på mulige løsninger for transport via sjøveien.

Naturvernforbundet:

Det omsøkte kraftprosjektet vil føre til inngrep i storslått fjord og fjell landskap som er blitt foreslått som Prekestolen Nasjonalpark. Dette er et område med unike naturkvaliteter i både norsk og internasjonal målestokk. Kraftprosjektene vil få negative konsekvenser på friluftsliv, landskap, naturtyper av regional verdi, leveområde for villrein og inngrepsfrie villmarksområder (INON). På grunn av de store negative konsekvensene dette kraftverkprosjektet vil få for naturen og friluftslivet ber Naturvernforbundet om at planene stanses.

Småkraft AS sine kommentarer:

Naturvernforbundet er imot en utbygging av Songesand kraftverk med bakgrunn i leveområde for villrein, negative konsekvenser for friluftsliv og inngrepsfrie villmarksområder der landskap/INON blir berørt.

Småkraft er uenig i den beskrivelsen som Naturvernforbundet har gitt om prosjektområdet – spesielt det at de trekker frem «Prekestolen Nasjonalpark» og «naturreservat» som ikke er en realitet i dag. I tillegg vil vi kommentere følgende:

- Vi viser til uttalelsen fra Villreinnemda for Setesdalsområdet som kommenterer at det aktuelle området ligger i bygdeutviklingssona og at de derfor ikke har noen merknader til prosjektet.

- **Friluftsliv:**
Her kommer Naturvernforbundet med påstander som «Lysefjordområdet er et av landets desidert mest besøkte områder» og «brukertall for turgåere er sannsynlig vis en hel del større enn hva det antas». Småkraft er enig i at både den kjente prekestolen og Kjerag er mye besøkt, mens Skurvedalen er en av de mindre besøkte områder i Lysefjorden. Lysefjorden er i tillegg en fjord som strekker seg 45 km inn i Rogaland, det blir derfor feil å se hele denne fjorden som «et område». I tillegg har Naturvernforbundet ingen tall å vise til og Stavanger Turistforening kjenner heller ikke til antallet som besøker Skurvedalen. I vår søknad er det gjort noen undersøkelser blant annet med lokalbefolkningen som bekrefter liten bruk av området. Den samlede konsekvensen for brukerinteresser er derfor satt til liten/middels negativ som det er gode hold i. Se ellers svar gitt Stavanger Turistforening.
- **Landskap/INON:**
Når det gjelder landskap vil dette bli ivaretatt med at planlagt utbygging holder seg «tilbaketrukket» i forhold til synlighet fra fjorden og fra tursti. I tillegg til at det blir sluppet minstevannføring på 125 l/s i sommersesongen og 76 l/s i vintersesongen (5 persentil), kommer restvannføring, flomoverløp og et stort restfelt. Det planlagte tiltaket berører både INON sone 1 og 2, som en konsekvens av inntaksplassering. Inntaket vil vise lite igjen i landskapet. Området er ikke helt uberørt da det i store deler av influensområdet der utbyggingen foregår både er gårdsbruk, fritidsboliger, vei/veifylling, kraftledninger og traktorvei. Konsekvensen for landskap og INON er derfor satt til middels negativt.

Bygging av småkraftverk gir relativt små inngrep i naturen, og kraftverkene vil bidra med inntekter som kan være med «å holde liv i» marginale gårdsbruk og utkantstrøk. At det er noen som holder kulturlandskap i hevd langs Lysefjorden, har også en verdi for både landskap, friluftsliv og turisme. Vi har også fulgt de krav, maler og undersøkelser som NVE setter i utarbeidelsen av søknaden og reagerer derfor på Naturvernforbundet sin ordbruk som «unnlater» og «svært betenkelig» i sine kommentarer til søknaden.

Fylkesmannen i Rogaland:

Bygging av Songesand kraftverk vil medføre stort tap av inngrepsfri natur og forringelse av viktige naturkvaliteter i Skurvedalen. Inngrep og fraføring av vann vil redusere områdets landskapsverdi og potensial for friluftsliv og reiseliv. Fylkesmannen i Rogaland fraråder at det gis konsesjon.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi registrerer at Fylkesmannen fraråder at det gis konsesjon. Småkraft AS viser til svar gitt Naturvernforbundet ovenfor. I tillegg mener vi at Fylkesmannen har lagt lite vekt på eksisterende inngrep og deriblant de planlagte kraftledningene som skal komme i sin uttalelse. En får litt inntrykk av at området ikke er berørt i det hele tatt. Fylkesmannen trekker også frem ål i nedre del av Dalaåna som en konsekvens av overføringen av Skurvedalsåna. Vi kan ikke se at økt vannføring vil være negativt for eventuelt ål i Dalaåna. I tillegg vil det dersom Dalaåna også blir utbygd, være positivt med tilførsel av vann fra Skurvedalen i nedre del av Dalaåna – spesielt for fisk.

Rogaland Fylkeskommune – kulturavd.:

Da fylkeskommunen ikke har hatt anledning til å foreta befaringer og evt. registreringer innenfor tiltaksområdet til Songesand Kraftverk, anses ikke undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 som oppfylt. Forholdet til automatisk freda kulturminner er dermed ikke avklart. På bakgrunn av dette fremmer Fylkesrådmannen **administrativ innsigelse** til søknaden om konsesjon for utbygging av Songesand Kraftverk. Vi gjør oppmerksom på at NVE ikke kan godkjenne konsesjonssøknaden før forholdet til automatisk freda kulturminner er avklart.

Fylkesrådmannen vil først kunne gi en endelig kulturminnefaglig uttalelse til tiltaket når undersøkelser i hht. Kulturminnelovens § 9 er fullført, og forholdet til automatisk freda kulturminner er avklart i hht. Kulturminnelovens §§ 3 og 8. I tillegg vil Fylkesutvalget behandle sakene på ordinær måte 20.08.14.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft AS er klar over undersøkingsplikten etter § 9 i kulturminneloven og vil sørge for at denne blir oppfylt dersom prosjektet får konsesjon, og funn av fredete kulturminner utover kulturminner som er vist til i søknaden blir registrert under anleggsperioden. Vi har tatt kontakt med fylkeskommunen via E-post 15. august for å få oppgitt kostnader med en eventuell kartlegging. Vi har ikke fått tilbakemelding fra Rogaland Fylkeskommune på vår henvendelse.

Rogaland Fylkeskommune – Regionalplanavd.:

Fylkesutvalget i Rogaland behandlet saken 20.08.2014 og fattet følgende vedtak:

1. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til Songesand kraftverk

For Songesand kraftverk frarår fylkeskommunen konsesjon og begrunner dette med redusert vannføring, tap av INON, landskapsforringelse, verdifull skog, bekkekløfter og reiselivsinteressene i Lysefjorden.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi mener at argumenter som går på konsekvenser for reiselivet i Lysefjorden og verdifull skog i Skurvedalen ikke er relevante, og at vedtaket derved er fattet på et noe feil grunnlag. Viser ellers til svar gitt Stavanger Turistforening og Naturvernforbundet.

Stavanger Turistforening

Den planlagte utbyggingen vil innebære en sterkt redusert vannføring videre nedover Skurvedalen i en strekning på 5 km. Nettopp det at vannet ledes vekk fra Skurvedalen er hovedgrunnen til at STF vil be om at NVE avslår denne søknaden.

Skurvedalen er en av de mindre kjente perlene ved Lysefjorden og STF ser en stor verdi av at det ikke finnes noe mer form for tilrettelegging i Skurvedalen og at denne dalen ved Lysefjorden bevares uten inngrep fra kraftindustrien. Det er kun en halvtimes gange opp til Skurvedalen fra Bakken Kai der det er daglige anløp av ferger/hurtigbåt. Vi kjenner ikke til antallet turgåere som besøker Skurvedalen, men det er av stor verdi at det også bevares vakre naturområder med færre turister og med liten grad av tilrettelegging.

Bakken Gård eies av Forsand kommune, og det er gjort mye for å ta vare på denne. Kommunen leier ut våningshus til grupper og standarden på overnattingstilbudet er meget enkelt. I 2012 lanserte STF planer om å bygge en ny selvbetjent hytte.

I tillegg er Skurvedalen blitt omtalt i flere regionale planer der Skurvedalen er trukket frem og friluftinteressene bør prioriteres.

Konklusjon: Stavanger Turistforening ber om at NVE avslår søknaden om Songesand kraftverk.

Småkraft AS sine kommentarer:

Vi registrerer at Stavanger Turistforening (STF) går i mot en utbygging i Skurvedalen. Dette begrunnes først og fremst med fraføring av vann i Skurvedalsåna. I tillegg legger STF vekt på vakre naturområder med færre turister og liten tilrettelegging.

Småkraft vil presisere at fra utløpet i fjorden til inntaksplassering langt inn i dalen ved Stølatjørna, vil det fortsatt være urørt natur og ingen fysiske inngrep. Redusert vannføring er den eneste visuelle endringen i Skurvedalen, men ved slipp av minstevannføring på 5 persentil samt restvannføring/flomoverløp, vil det fortsatt være godt liv i Skurvedalsåna. Skurvedalsåna er ikke

synlig fra Bakken Gård eller fra fjorden der den svinger seg gjennom naturen på veg ned igjennom dalen. Stien er også i ferd med å gro igjen flere steder og som STF påpeker er det færre turister som går opp igjennom dalen.

Småkraft AS kan ikke se at Songesand kraftverk vil berøre eller være negativ for turistene som besøker Bakken Gård. For de som går dalen opp til Songesandstølen, vil man se terskel, og kanskje inntak når man kommer opp. At dette skal forringe opplevelsen i særlig grad er vi ikke enig i.

Det forundrer oss også litt at SFT på den ene siden uttaler «...og STF ser en stor verdi at det også bevares vakre naturområder med færre turister og med liten grad av tilrettelegging.» mens de på den andre siden sier «...planer om å bygge en ny selvbetjent hytte i nærheten av det gamle tunet» og viser til FINK «Skurvedalen er markert som et turområde hvor allmenne friluftsinnteresser bør gis prioritert»

Felles for kraftverkene i Lysefjorden:

For høringsparter som er imot videre kraftutbygging i Lysefjorden, er dette spesielt begrunnet med friluftsliv/turisme, landskap og INON der rapporten «vakre landskaper i Rogaland» er kommentert flere steder samt «Prekestolen Nasjonalpark». I tillegg er det kommentert at Småkraft ikke har kommentert og vurdert prosjektene opp mot FINK (fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturminnevern).

Småkraft AS har utarbeidet søknad i henhold til NVE sine maler og retningslinjer og mener vi har belyst og tatt stilling til det bakgrunns materialet og de rapporter som har vært aktuelle i forhold til en småkraftutbygging i Daladalen/Songesand.

Vi vet at Lysefjorden med sitt særpreg og Prekestolen/Kjerag og Flørli med verdens lengste tretrapp på 4444 trinn trekker mange besøkende i løpet av året, men å «verne» fjorden for videre næringsutvikling og utbygging, mener vi blir feil. Lysefjorden er en langstrakt fjord som gir grunnlag for videre kraftutbygging, næringsutvikling og bosetning i kombinasjon med turisme og uberørt natur. I rapporten «vakre landskaper i Rogaland» som det vises til flere steder er landskapsavsnittet ved Songesand heller ikke fremhevet som et viktig landskap av Hettevik (1995) og begrunnes med at denne delen av Lysefjorden er preget («skjemmet») av kraftledninger. Til slutt er det viktig å få frem at Småkraft AS vil gjennomføre en så skånsom utbygging som mulig. Mye av den synlige delen/landskapet fra fjorden, blir for det meste skjermet og kun selve kraftverket for Dalaåna, med kai, kan sees fra Lysefjorden. Mye av vannveiene vil gå i tunnel eller ved/i allerede eksisterende veier som for Øvre Dalaåna, noe som skåner både landskap og naturen i området.

Småkrafts konklusjon:

Songesand kraftverk vil være viktig for å kunne realisere Helmikstølen transformatorstasjon, og derved både få bedre nett i dalen, og sanere gammel linje til Lysebotn. Samlet vil kraftverkene i Dalaåna, Nordåna, Øvre Dalaåna og Skurvedalsåna gi en produksjon på om lag 80 GWh, som er betydelig. Konsekvenser ved tiltakene er moderate, og for landskap mener vi at høringsuttalelser til dels dramatiserer konsekvensene. Dette regner vi med vil komme greit fram under sluttbefaringen.

Songesand kraftverk vil med sine 26 GWh være et stort småkraftverk, og vil gi betydelig verdiskaping både lokalt, til kommunen og til Staten.

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Songesand kraftverk er større enn ulempene. Europa og Norge trenger mer fornybar energi! For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging.

Småkraft har etter 42 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.

Vennlig hilsen

Martin Vangdal
Prosjektleder konsesjon

Kari Seim
Prosjektkoordinator